

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **J. S.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 stycznia 2025 r.

zawartej we wniosku obrońcy skazanego sygnalizacji konieczności wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt II Aka 122/22, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 listopada 2021 r., sygn. akt XVIII K 178/21,

na podstawie art. 542 § 3 *a contrario* k.p.k.

postanowił

1. stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt II Aka 122/22;

2. zwolnić skazanego J. S. od ponoszenia kosztów postępowania o wznowienie postępowania;

3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. M. G. (Kancelaria Adwokacka w W.) kwotę 225,00 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych), w tym 23% VAT, tytułem dokonania czynności sygnalizacji w sprawie o wznowienie postępowania.

t.n

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt II AKa 122/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 listopada 2021 r., sygn. akt XVIII K 178/21, którym to orzeczeniem J. S. skazany został za przestępstwo określone w art. 148 § 1 k.k. na karę 12 lat pozbawienia wolności.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2023 r., II KK 151/23, Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez obrońcę skazanego od powołanego wyżej wyroku Sądu odwoławczego.

W dniu 6 września 2024 r. w Sądzie Najwyższym złożone zostało przez obrońcę skazanego J. S. pismo zatytułowane „Wniosek o wznowienie postępowania apelacyjnego przed Sądem Najwyższym z urzędu” zawierający *de facto* opartą o przepisy art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. sygnalizację rozważenia przez Sąd Najwyższy z urzędu konieczności wznowienia na korzyść skazanego postępowania zakończonego wskazanym wyżej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie „z uwagi na wystąpienie w postępowaniu apelacyjnym bezwzględnej przyczyny odwoławczej polegającej na nienależytej obsadzie Sądu Apelacyjnego przez branie udziału w wydaniu tego wyroku sędziego S. M., powołanego na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, w stosunku do którego zachodziły i zachodzą istotne wątpliwości w zakresie realizacji standardów instytucjonalnej bezstronności” (pkt I wniosku).

Jednocześnie skarżący wskazał, że „w kasacji obrońcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie przeciwko J. S. nie podnoszono zarzutu zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady tego sądu, a Sąd Najwyższy nie rozważył jej

wystąpienia z urzędu, zatem w świetle przepisu art. 542 § 4 k.p.k. wznowienie postępowania apelacyjnego jest dopuszczalne” (pkt II wniosku).

W konkluzji autorka sygnalizacji wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 września 2022 r., sygn. akt II AKa 122/22, w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu obejmującą czynności w sprawie o wznowienie postępowania – według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W niniejszej sprawie brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego powołanym na wstępie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Obrońca skazanego podniósł, że wadliwość obsady Sądu odwoławczego wynikała z faktu, że w składzie tego sądu orzekał sędzia S. M., który uzyskał nominację na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście powoływanej jako ustawa o KRS z 2017 r.).

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że nie budzi wątpliwości Sąd Najwyższy wadliwość składu Krajowej Rady Sądownictwa po nowelizacji dokonanej powołaną wyżej ustawą o KRS z 2017 r. Pogłębioną argumentację w tym zakresie przedstawił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), stwierdzając m.in., że: „Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.”.

Z powyższego wynika m.in. fakt, że sędzia powołany przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa w obecnym kształcie nie korzysta już z funkcjonującego dotychczas *in gremio* oraz *a priori* domniemania niezawisłości i bezstronności. To z kolei daje podstawy do ewentualnego wnioskowania co do niespełnienia przez takiego sędziego minimalnego standardu gwarantującego stronom postępowania

prawo do sądu w rozumieniu konstytucyjnym i konwencyjnym. Nie można jednak pominąć i tego, że w uchwale składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7) uznano, iż nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. może zachodzić wówczas, gdy wadliwość procesu powoływania prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jedynie „w konkretnych okolicznościach”.

W powołanej już wyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. podkreślono, że „brak [jest] podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przez Krajową Radę Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”. Oznacza to, że dla uznania zaistnienia nienależytej obsady sądu nie wystarczy wskazać na instytucjonalną nieprawidłowość powoływania sędziów na podstawie procedury konkursowej z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ustanowionym ustawą o KRS z 2017 r. Konieczne jest ustalenie *in concreto*, że sędzia nie gwarantuje chociażby minimalnego standardu bezstronności i niezawisłości. To zaś należy uzasadnić odwołując się do testu, którego elementy zostały opisane w obu cytowanych uchwałach Sądu Najwyższego.

W tym kontekście argumentacja obrońcy okazała się niewystarczająca.

W niniejszej sprawie – w której zarzut nienależytej obsady sądu dotyczy sędziego Sądu Apelacyjnego, a zatem sądu powszechnego – konieczne jest wykazanie konkretnych okoliczności dowodzących stronniczości sędziego, wynikających np. z tajnego sposobu obrad KRS w zakresie kandydatury, negatywnej opinii zgromadzenia ogólnego sędziów danego sądu, niekorzystnego dla kandydata porównania jego osiągnięć z osiągnięciami kontrkandydatów, krótkiej ścieżki jego awansu (zob. szerzej uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22, s. 28-29). Obrońca skazanego w piśmie sygnalizującym zaistnienie

bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wskazała, że o braku bezstronności sędziego S. M. świadczy przebieg jego kariery zawodowej w latach 2017 – 2022. Odwołała się przy tym m.in. do opinii sporządzonej o kandydacie na potrzeby postępowania konkursowego przed Krajową Radą Sądownictwa oraz faktów powierzenia mu w listopadzie 2017 r. funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w W., a następnie w grudniu 2018 r. funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w W.. W ocenie obrońcy świadczy to o tym, że sędzia ten otrzymując od władzy wykonawczej liczne dodatkowe funkcje i stanowiska łączące się z dodatkową gratyfikacją finansową będzie związany z tą władzą ponadprzeciętną miarą, tj. w stopniu, który przesądza o braku jego bezstronności.

Analizując podniesione przez obrońcę skazanego okoliczności zważyć należało, że nie dają one podstaw do wyprowadzania tak kategorycznych wniosków odnośnie bezstronności i niezawisłości sędziego S. M., jak to czyni autorka sygnalizacji.

Prawdą jest, że Minister Sprawiedliwości w dniu 3 listopada 2017 r. powierzył temu sędziemu funkcję Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Okręgowym w W., jednak – w przeciwieństwie do decyzji podejmowanych w tym przedmiocie w okresie późniejszym przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – decyzja ta poprzedzona została pozytywną opinią Kolegium Sądu Okręgowego w W., które procedowało w składzie ustalonym w art. 30 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1907) sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 19 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 190). Funkcję Zastępcy Rzecznika wymieniony pełnił wyłącznie do dnia 23 lipca 2018 r.

Z kolei funkcję Wiceprezesa Sądu Okręgowego w W. sędzia S. M. pełnił od dnia 13 grudnia 2018 r. do dnia 19 grudnia 2021 r. i sam złożył z niej rezygnację.

Nie można też, w zakresie samego przebiegu postępowania konkursowego przed Krajową Radą Sądownictwa, nadmiernej wagi przywiązywać do opinii sporządzonej przez ówczesnego wizytatora ds. karnych Sądu Apelacyjnego w [...] sędziego Z. K. (pkt 7 uzasadnienia sygnalizacji obrońcy), który – co znamienne –

sam przecież następnie powołany został na urząd sędziego Sądu Najwyższego w procedurze z udziałem Rady w składzie określonym ustawą o KRS z 2017 r. Opinię tę, zwierającą pogląd, że krótki okres delegacji sędziego S. M. do Sądu Apelacyjnego w [...] „nie pozwala aktualnie na dokonanie wszechstronnej analizy i oceny kandydata aspirującego na wyższe stanowisko sędziowskie w aspekcie jego przydatności do orzekania w sądzie wyższej instancji”, trudno uznać za miarodajną, skoro w tym samym okresie wieloletni Przewodniczący Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego w [...] sędzia J. L. w opinii służbowej z dnia 26 maja 2021 r. wyraził pogląd, że sędzia ten m.in. z uwagi na bardzo dużą wiedzę z zakresu prawa karnego materialnego i procesowego, jest dobrym kandydatem do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] i ocenę tę podtrzymał we wniosku o przedłużenie sędziemu S. M. delegacji do orzekania w tym Sądzie Apelacyjnym z dnia 7 czerwca 2021 r.

Co znamienne, obrońca nie wskazała na jakiegokolwiek działania ze strony wymienionego sędziego czy to w roli Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, czy też Wiceprezesa Sądu Okręgowego w W., które wskazywałyby na akceptację ze strony sędziego S. M. destrukcyjnych dla wymiaru sprawiedliwości działań ówczesnego Ministra Sprawiedliwości. W tym stanie rzeczy udział tego sędziego w sprzecznej z regułami konstytucyjnymi i konwencyjnymi procedurze poddać można wyłącznie negatywnej dla niego ocenie jedynie w kontekście zasad etycznych i moralnych, których nie da się przenieść na grunt naruszenia przepisów procedury karnej.

Pokreślić należy, że do podobnego wyniku „testu” w odniesieniu do SSA S. M., przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności będących podstawą rozpatrywanej obecnie sygnalizacji, doszedł Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym pod sygn. II KK 517/23, w którym – pomimo podniesienia zarzutu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec m.in. tego sędziego – postanowieniem z dnia 9 października 2024 r. oddalono wniesioną w tamtej sprawie kasację jako oczywiście bezzasadną. Sąd Najwyższy nie znajduje racji tak natury faktycznej, jak i prawnej, aby od konkluzji, będącej podstawą orzeczenia w sprawie II KK 517/23, odstępować. Tym samym – jak to zauważono wyżej – postępowanie sędziego SA S. M., pozostać musi wyłącznie w sferze niekorzystnych dla niego ocen moralnych i etycznych, brak

jednak podstaw do klasyfikowania jego działań przez pryzmat bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci „nienależytej obsady sądu”.

Podobny wniosek, z tym, że oparty na częściowo innych podstawach, musiał zostać wyprowadzony w odniesieniu SSA K. C., której *nota bene* sama autorka sygnalizacji nie wskazywała w kontekście bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., chociaż i ta sędzia powołana została na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r.

Należy w tym kontekście przypomnieć, że chociaż Sąd Najwyższy jest zobowiązany do badania prawidłowości obsady sądu z urzędu, to jednak w przypadku postępowania wznowieniowego istotną rolę odgrywa inicjatywa stron w zakresie wykazania zaistnienia podstaw do wzruszenia prawomocnego orzeczenia (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). W piśmie obrońcy należało zatem odpowiednio uzasadnić i umotywić okoliczności skutkujące bezwzględną przyczyną odwoławczą jako podstawą wznowienia postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 r., SNO 2/11). Obowiązku tego obrońca w odniesieniu do sędziego K. C. nie dopełniła. Co więcej, podstaw takich nie znalazł również sam Sąd Najwyższy w dostępnych powszechnie materiałach dotyczących wyżej wymienionej. Natomiast zasygnalizowana przez skarżącą okoliczność powstrzymania się przez sędziego K. C. od orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...], musi być – co do oceny jej bezstronności i niezawisłości – wobec kierującej nią motywacji, na którą zwróciła uwagę sama obrońca, poczytywana wręcz na jej korzyść.

Sąd Najwyższy uznał za zasadne zwolnienie skazanego J. S. od ponoszenia kosztów postępowania o wznowienie postępowania uznając, że za takim rozstrzygnięciem – wobec odbywania przez niego długoletniej kary pozbawienia wolności – przemawiają względy słuszności (art. 624 § 1 *in fine* k.p.k.).

Zasądzając na rzecz adw. M. G. koszty nieopłaconej pomocy prawnej uwzględniono przepis art. 84 § 1 k.p.k. uprawniający obrońcę z urzędu do wykonywania czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia (w tym wypadku wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]), które zresztą już podejmowała w postępowaniu

kasacyjnym oraz przepis art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1564).

Określając wysokość opłaty uwzględniono § 2 pkt 1, § 4 ust. 1, § 17 ust. 4 pkt 1 i § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2024 r., poz. 763) – za dokonanie czynności procesowej (sygnalizacji) w sprawie o wznowienie postępowania, powiększonej o podatek VAT (§ 4 ust. 3 powołanego wyżej rozporządzenia).

Tomasz Artymiuk Dariusz Świecki Andrzej Stępka

ł.n

r.g.